

رئیس کتابخانه مرکزی و اسناد علمی دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

افزایش ۵۰ درصدی پژوهانه برای تحقیقات مرتبط با کرونا

پژوهش‌های ماندگار ملی تشویق می‌شوند

سارا طاهری

روزنامه‌نگار

کتابخانه مرکزی و اسناد علمی دانشگاه آزاد اسلامی این روزها در ریل گذاری جدید دانشگاه دستخوش تغییراتی شده است. علی جهان، رئیس کتابخانه مرکزی و اسناد علمی دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» از تغییرات حوزه نشریات و اسناد علمی و البته برنامه‌های کتابخانه مرکزی دانشگاه سخن گفت. به‌گفته او سیاست کلان دانشگاه درحوزه امور پژوهشی، توانمندسازی فرآیندهای پژوهشی است تا به کمک آن نیازهای کشور را درحوزه‌های مختلف با نوآوری علمی و کاربردی برآورده شود. جهان می‌گوید دانشگاه درحال حاضر ۳۹۴ عنوان نشریه دارد که ۱۲۰ عنوان آن دارای رتبه علمی است و ۱۲۰ عنوان آن دارای رتبه علمی از وزارتین هستند. رفع کم‌کاری‌ها و کاستی‌های نشریات شناسایی و علت‌یابی آنان یکی دیگر از برنامه‌هایی است که در دستور کار کتابخانه مرکزی و اسناد علمی دانشگاه قرار گرفته است؛ برنامه‌ای که برای رفع مشکلات انتشار مقالات در نشریات و مجلات معتبر علمی خواهد بود.

رئیس کتابخانه مرکزی و اسناد علمی دانشگاه آزاد اسلامی در بخش دیگری از این گفت‌وگو از حمایت تحقیقات در ارتباط با کرونا سخن گفت. به‌گفته او بهره‌مندی از افزایش ۵۰ درصدی پژوهانه برای تحقیقات مرتبط با کرونا و جهش تولید ازجمله حمایت‌های اسناد علمی دانشگاه در این راستا خواهد بود. همچنین در بحث اعطای پژوهانه و به‌منظور ترغیب اعضای هیات علمی به انجام پژوهش‌های ماندگار ملی و ایده‌هایی که به حل مشکلات کشور کمک کنند، براساس تبصره ۳ از ماده ۱ آیین‌نامه پژوهانه تشویق مضاعف درنظر گرفته خواهد شد. مشروح این گفت‌وگو را در زیر می‌خوانید.

۱۱۱

تغییرات حوزه نشریات در ریل گذاری جدید دانشگاه به چه صورت خواهد بود؟

با توجه به اهمیت جایگاه نشریات در تولید و گسترش علم، دانشگاه آزاد اسلامی در چندسال اخیر به‌طور جدی در مسیر ارتقا و تقویت نشریات علمی شروع به حرکت و تحول کرده است. برگزاری کارگاه‌های استانداردسازی و هماهنگی سراسری مسئولان نشریات ازجمله اقداماتی بوده که آثار مثبت آن کاملاً مشهود است، به‌طوری که بیشترین تعداد نشریات دارای رتبه علمی از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بین دانشگاه‌های کشور متعلق به دانشگاه آزاد اسلامی است.

بالاترین ضربه تاثیر بین نشریات کشور متعلق به نشریه Journal of nanostructure in chemistry دانشگاه آزاد اسلامی واحدشهرقدس است. همچنین نشریات International Journal of Environmental Science and Technology و Journal of Mathematical Sciences که از معتبرترین نشریات خاورمیانه هستند، در دانشگاه آزاد اسلامی فعالیت می‌کنند.

طرح تعاون نشریات به‌منظور کیفی سازی نشریات در دستورکار قرار گرفت

سیاست دانشگاه درحوزه امور پژوهشی چیست؟

سیاست کلان دانشگاه در حوزه امور پژوهشی، توانمندسازی فرآیندهای پژوهشی است تا به کمک آن بتوان نیازهای کشور را درحوزه‌های مختلف و با نوآوری علمی و کاربردی برآورده کرد که بدون شک کمک به توسعه و دسترسی سریع و آسان دانش پژوهان به تحقیقات روز از طریق نشریات علمی مقدور است. از سوی دیگر نشریات علمی همگام با برنامه‌های دانشگاه درمسیر تبدیل دانشگاه به دانشگاه مولد علم با سرعت گام برمی‌دارد و با برنامه ریزی و هدف گذاری به‌سوی ایجاد نظام نشر علمی درسطح ملی و بین‌المللی درحرکت است. در همین راستا طرح تعاون نشریات به‌منظور کیفی سازی و به‌روزرسانی نشریاتی که دارای ضعف درانتشار به‌موقع و دارای شمارگان معوق هستند، در دستورکار قرار گرفته است، در این طرح سعی می‌شود واحدهای متقاضی دارای صلاحیت علمی و اجرایی جایگزین واحدهای متولی نشریات غیرفعال شوند.

جایگاه نشریات دانشگاه آزاد اسلامی در کشور چگونه است؟

دانشگاه آزاد اسلامی از لحاظ نشریات در جایگاه نخست کشور

ایستاده است؛ این دانشگاه ۱۳ عنوان نشریه در فهرست ESCI و ۱۹ عنوان نشریه نمایه‌شده در Scopus و... دارد. همچنین درمیان دانشگاه‌های کشور دارای بیشترین تعداد نشریه از نظر عنوان و رتبه علمی است.

درحال حاضر دانشگاه چند نشریه دارد؟

اکنون ۳۹۴ عنوان نشریه دارد که ۱۲۰ عنوان آن دارای رتبه علمی از وزارتین هستند.

انتشار مقالات در نشریات و مجلات معتبر علمی با چه مشکلاتی روبه‌رو است؟

فرآیند انتشار مقاله با توجه به مراحل بررسی اولیه، ارزیابی داور، ویراستاری علمی، ویراستاری ادبی و بررسی سردبیر فرآیندی زمانبر است و این امر مختص نشریات ایرانی نیست و اجتناب‌ناپذیر است. با این اوصاف، همواره به مجلات توصیه می‌شود در اسرع وقت این امور پیگیری شود.

انتشار مقاله در مجله معتبر باعث رشد کیفی تولیدات علمی و دستاوردهای دانشگاه و ارتقای رتبه دانشگاه در رتبه‌بندی‌های بین‌المللی می‌شود. به‌همین منظور باید فرآیندی برای ارزیابی و اعتبارسنجی مجلات علمی وجود داشته باشد تا بتوان مجله معتبر را از مجله نامعتبر تشخیص داد. مسئولیت نظارت، ارزیابی، تعیین اعتبار و ارائه سیاست‌های راهبردی برای رشد کمی و کیفی مجلات علمی برعهده کمیته اعتبارسنجی نشریات علمی دانشگاه است که با حضور صاحب‌نظران و متخصصان موضوعی برگزار می‌شود و می‌تواند چراغ راهی در شناسایی مجلات مناسب باشد. همچنین حمایت از انتشار مقالات ارزشمند در مجلات معتبر علمی موثر در تولید علم و دارای امتیاز برای دانشگاه آزاد اسلامی از اولویت‌های راهبردی دانشگاه بوده و خواهد بود.

کم‌کاری‌ها و کاستی‌های نشریات شناسایی و علت‌یابی می‌شود

برای رفع این مشکلات چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

درخصوص مشکلات انتشار مقالات در نشریات علمی گام‌های مهمی برداشته شده که البته کافی نیست و با ارزیابی‌های دوره‌ای، کم‌کاری‌ها و کاستی‌های نشریات شناسایی و علت‌یابی می‌شود. اکنون هشتمین ارزیابی نشریات درحال انجام است و نتایج آن به‌زودی از طریق سامانه ارزیابی نشریات به آدرس eval.journals.iau.ir اعلام خواهد شد.

همچنین اقداماتی در رفع مشکلات انتشار مقاله در مجلات موثر نیز می‌تواند راهگشا باشد، به‌طور مثال تدوین بخشنامه‌ها و شیوه‌نامه‌ها به‌منظور شفاف‌سازی، جمع‌تبع تسهیل در فرآیند و هم‌روندسازی آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های قبلی حوزه تشویق مقالات ازجمله این اقدامات است.

هدف از تهیه و ابلاغ شیوه‌نامه ارزیابی و پرداخت جایزه چاپ مقالات علمی چیست؟

هدف ایجاد انگیزه در تولیدات ارزشمند علمی و مساله محور دانشگاه آزاد اسلامی همراهِ با حمایت از توسعه مجلات دانشگاه، تشویق محققان دانشگاه آزاد اسلامی به همکاری‌های بین‌المللی و انتشار مقالات در مجلات معتبر، حمایت از دستاوردهای حاصل از اجرای راهبردها و برنامه‌های تحولی دانشگاه مانند برنامه‌های علمی و نظام پایش آزاد و استفاده بهینه از منابع مالی پژوهشی دانشگاه است.

عمده‌ترین تغییرات این شیوه‌نامه در چه موضوعی خلاصه می‌شود؟

از عمده‌ترین آنها می‌توان به تفویض اختیار به استان‌ها برای بررسی مقالات واحدهای دانشگاهی استان، حمایت از مجلات دانشگاه، حمایت از سازماندهی مراکز تحقیقاتی، حمایت از دیده شدن مقالات منتشرشده در مجلات دانشگاه و افزایش پلکانی مبلغ جایزه به نویسندگان فعال اشاره کرد. همچنین مقالات Retract شده اعضای هیات علمی دانشگاه در این بخشنامه مورد توجه قرار گرفته است.

برگزاری کارگاه‌های آموزشی فرآیند تشویق مقاله با ارائه راهنمایی‌های لازم درخصوص فرآیند اعتبارسنجی مجلات، شناسایی مجلات جعلی و بی اعتبار، چگونگی تنظیم فرم گزارش و رفع ابهام‌ها درخصوص بخشنامه‌های تشویق مقالات و درنظر گرفتن تسهیلات حمایتی مانند پرداخت جایزه برای

ایجادانگیزه و حمایت از فعالیت‌های علمی و پژوهشی اعضای هیات علمی و نخبگان واحدهای دانشگاهی به‌عنوان راهبرد سیاست‌گذاری و گسترش هدفمند علم از طریق ابزارهای تشویقی برای هیات علمی از دیگر راهکارهایی است که می‌تواند در رفع مشکلات انتشار مقاله در مجلات موثر راهگشا باشد. به‌روزرسانی فهرست مجلات و انتشارات جعلی و نامعتبر دانشگاه آزاد اسلامی به‌صورت مستمر و راه‌اندازی سامانه ارزیابی و تشویق مقاله و ارتباط آن با سامانه‌های پژوهشی دیگر به‌منظور چابک‌سازی، افزایش دقت بررسی، صرفه‌جویی در زمان اعتبارسنجی و هزینه، عدم تکرارپذیری مقالات، سرعت‌بخشی به روند بررسی مقاله‌های مندرج در گزارش‌های ارسالی، کاهش بروکراسی، حسابرسی مالی شفاف و انضباط مالی، صرفه‌جویی در کاغذ، عدم نیاز به فضای بسیار برای بایگانی و جلوگیری از بروز خطای انسان نیز ازجمله راهکارهای رفع مشکلات انتشار در مجلات موثر است.

مهم‌ترین هدف گذاری شما درحوزه انتشارات علمی دانشگاه چیست؟

هشتمین ارزیابی سراسری نشریات، احیای نشریات غیرفعال از طریق طرح تعاون نشریات، اصلاح ساختار نشریات به‌منظور استانداردسازی، برگزاری کارگاه ارتقای نشریات، راه‌اندازی نشریات جدی درحوزه‌هایی که کمبود نشریه احساس می‌شود، از برنامه‌های سال ۱۳۹۹ است.

فکر می‌کنید مجلات دانشگاه چقدر می‌تواند به عبور از بحران کرونا و غلبه بر موانع رونق تولید و اشتغال کمک کند؟

بهره‌مندی از مزایای نشریات، احیای نشریات غیرفعال از طریق طرح تعاون نشریات، اصلاح ساختار نشریات به‌منظور استانداردسازی، برگزاری کارگاه ارتقای نشریات، راه‌اندازی نشریات جدی درحوزه‌هایی که کمبود نشریه احساس می‌شود، از برنامه‌های سال ۱۳۹۹ است.

کتابخانه‌ها آیینیه تمام‌نمایی برای انعکاس سطح فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی هستند

برنامه‌های شمارد کتابخانه مرکزی دانشگاه چه خواهد بود؟

کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی علاوه بر خاستگاه اندیشه‌ها و تفکرهای نوین درعرصه‌های مختلف، به‌عنوان بازوان توانمند اجرایی امور آموزشی و پژوهشی نقش قابل‌توجهی دارند و هویت سازمان را رقم می‌زنند. به بیانی دیگر آیینیه تمام‌نمایی برای انعکاس سطح فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی هستند. هرچه کتابخانه‌ها با استانداردهای جهانی انطباق بیشتر و فضای فیزیکی و امکانات رفاهی افزون‌تری برای مطالعه و پژوهش داشته باشند و از یک مجموعه ارزشمند منابع چاپی و الکترونیکی برخوردار باشند و هر میزان بتوانند خدمات خود را با فناوری‌های اطلاعاتی روز همراه و همگام سازند، توفیق بیشتری در خدمت‌رسانی به جامعه علمی خواهند داشت.

جمع‌آوری و حفظ اسناد ملی دانشگاه و فراهم کردن شرایط و امکانات مناسب برای دسترسی عموم به این اسناد، سیاست‌گذاری افزایش رتبه بین‌المللی دانشگاه و پایش، سیاست‌گذاری، گسترش هدفمند علم از طریق ابزارهای تشویقی برای هیات علمی است.

هدایت پژوهانه به‌سمت اعضای هیات علمی پژوهشگر درحوزه پژوهانه کتابخانه مرکزی دانشگاه چه برنامه‌هایی دارد؟

هدایت پژوهانه به‌سمت اعضای هیات علمی پژوهشگر از مهم‌ترین برنامه‌ها خواهد بود، به‌عبارتی اعتبار پژوهانه به آن دسته از اعضای هیات علمی اختصاص می‌یابد که فعالیت‌های پژوهشی بهتر و با کیفیت‌تری انجام می‌دهند. همچنین شناسایی اعضای هیات علمی پژوهشگر، نظارت دقیق تر بر عملکرد واحدهای دانشگاهی درخصوص نحوه هزینه‌کرد پژوهانه و تهیه بانک اطلاعاتی و سامانه پژوهانه و ارتباط آن با سامانه‌های پژوهش‌پس، راه، طرح‌های پژوهشی، نشریات، کتاب، تشویق مقالات، مراکز تحقیقاتی و مراکز رشد نیز در دست اقدام است. همچنین تلاش می‌شود جلسات کمیته پژوهانه به‌منظور بررسی و تایید پژوهانه اعضای هیات علمی و هزینه‌کرد اعتبار پژوهانه آنها به‌صورت مجازی برگزار شود. برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت برای اعضای هیات علمی و واحدهای دانشگاهی به‌صورت مجازی برای حفظ سلامت آنان نیز در دستور کار قرار گرفته است.

بهره‌مندی از افزایش ۵۰ درصدی پژوهانه برای تحقیقات مرتبط با کرونا

از تحقیقات در ارتباط با کرونا چه حمایت‌هایی می‌کنید؟

بهره‌مندی از افزایش ۵۰ درصدی پژوهانه برای تحقیقات مرتبط با کرونا و جهش تولید ازجمله حمایت‌های مادر این راستا خواهد بود. همچنین دربحث اعطای پژوهانه و به‌منظور ترغیب اعضای هیات علمی به انجام پژوهش‌های ماندگار ملی و ایده‌هایی که به حل مشکلات کشور کمک کنند، براساس تبصره ۳ از ماده ۱ آیین‌نامه پژوهانه تشویق مضاعف درنظر گرفته خواهد شد.

نکته دیگر اینکه امکان افزایش تا ۵۰ درصد امتیاز فعالیت‌های پژوهشی معطوف به رفع مشکلات کشور در آیین‌نامه ارتقا نیز پیش‌بینی شده است، بنابراین فعالیت‌های پژوهشی مرتبط با ابعاد مختلف کرونا و زمینه‌ساز رونق تولید فعلاً از این مزیت درحوزه پژوهانه برخوردار خواهند شد. متعقد درنظر گرفتن تشویقی‌های مادی و معنوی به‌منظور ایجادانگیزه در محققان، گام بزرگی درجهت حل مشکلات کشور خواهد بود. همچنین با توجه به شرایط کرونا و پس از آن کتابخانه مرکزی درصدد است خدمات کتابخانه‌های دانشگاهی ازجمله ارائه تمام کارگاه‌های مربوطه به‌صورت الکترونیکی و آموزش مجازی به‌صورت حداکثر برخط انجام شود.

مهم‌ترین اهداف راهبردی که در کتابخانه مرکزی دنبال خواهید کرد، چیست؟

کتابخانه مرکزی درصدد افزایش خدمات دیجیتال، توسعه خدمات کتابخانه‌ها با استفاده از فناوری‌های نوین، کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری خدمات، استانداردسازی، افزایش اطلاع‌رسانی، آموزش و بهبود مستمر خدمات، توسعه همکاری‌ها با ناشران بین‌المللی، بازسازی خدمات کتابخانه‌ها و زمینه‌ساز برای درآمدزایی، شناساندن کتابخانه‌های دانشگاهی برای جلب مخاطب و عموم مردم جامعه (تعامل با متقاضیان خارج از دانشگاه)، افزایش بهره‌وری منابع انسانی در کتابخانه‌ها،

بودجه‌ای برای کمک به دانشجویان در دوران کرونا اختصاص یابد

سعیدرضا عاملی، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در این نشست اظهار داشت: «شیوع ویروس کرونا در سطح جهانی شرایط ویژه‌ای را برای کشورهای دنیا به وجود آورده است که دولت‌ها مجبور به برنامه‌ریزی‌های ویژه‌ای در این شرایط شده‌اند. بوی اظهار داشت: «در جمهوری اسلامی ایران با کاهش توان مالی مردم مواجه هستیم که بروز آن در جامعه علمی کشور نیز مشهود است، بنابراین اولین دغدغه ما شرایط اقتصادی جامعه است که از این منظر حوزه معاونت فرهنگی دانشگاه‌ها باید به تدبیر و تهیه‌های خاص توجه کنند. اگر وزارت علوم توان مالی یا هر امکانی دارد، یک تن خواه را به‌عنوان مساعدت دانشجویی اختصاص دهد تا نسبت به دانشجویانی که نیاز دارند، کمک کند. گاهی یک تماس یا یک توجه به‌موقع، آثار مثبت و ماندگاری دارد. عاملی تأکید کرد: «نکته دیگری که باید توجه کرد، موضوع انتقال آموزش عالی کشور به فضای مجازی و توسعه پیدا کردن آموزش الکترونیکی است. بوی گفت: «با فراموشی شدن جهان و توسعه صنعت هم‌زمان ارتباطات، حوزه «فرهنگ مشترک» توسعه پیدا کرده است ولی همچنان عوامل بنیادینی مانند دین، زبان و ادبیات و سبک زندگی تمایزات قابل‌توجهی بین ملت‌ها به‌وجود می‌آورد.»

تغییر تاریخ دانش اموزختگی دانشجویان نیمسال گذشته به ۳۰ مهر

سازمان سنجش آموزش کشور، از تغییر تاریخ فراغت از تحصیل دانشجویان در ترم تحصیلی گذشته خبر داد و گفت: «این تاریخ از ۳۱ شهریور به ۳۰ مهرماه تغییر یافته است.»

سازمان سنجش آموزش کشور روز چهارشنبه اعلام کرد: «به درخواست برخی دانشگاه‌ها مبنی بر تغییر تاریخ فراغت از تحصیل دانشجویان در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ به اطلاع داوطلبان در مقاطع مختلف تحصیلی می‌رساند، به دلیل شرایط ویژه اجرای برنامه‌های آموزشی در نیمسال مذکور، ناشی از اقدامات دانشگاه‌ها در مقابله با همه‌گیری بیماری کووید-۱۹، تاریخ دانش اموزختگی دانشجویانی که در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸، آخرین نیمسال تحصیلی خود را می‌گذرانند، براساس تشخیص و تایید آموزش دانشگاه، استثناً برای همین نیمسال از تاریخ ۳۱ شهریورماه به ۳۰ مهرماه تغییر یافت.»

قدراتی وزیر علوم از هیات‌های دانشجویی فعال در محرم

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در پیامی از هیات‌های دانشجویی به‌دلیل اجرای باشکوه مراسم عزاداری دهه اول محرم (اسلام با رعایت دقیق دستورالعمل‌ها و مقررات بهداشتی مصوب ستاد ملی مبارزه با کرونا قدرتی کرد.

در پیام منصور غلامی آمده است: «شهادت سید و سالار شهیدان حضرت ابعبدالله الحسین (ع) و جانفشانی آن حضرت در راه مبارزه باظلم و ستم آنچنان غوغایی در عالم ایجاد کرده که شور و حرارت آن تا ایدر دل‌های مومن باقی خواهد بود و هرگز فراموش نمی‌شود. بوی ضمن آرزوی قبولی عزاداری‌ها در ایام سوگواری سید و سالار شهیدان حضرت ابعبدالله الحسین (ع) و یاران وفادارش، افزود: «بر خود لازم دانستم مراتب تشکر و قدرتی خود را از زحمات بی‌شائبه و خالصانه هیات‌های دانشجویی در اجرای باشکوه مراسم عزاداری دهه اول محرم سال جاری که با رعایت دقیق دستورالعمل‌ها و مقررات بهداشتی مصوب ستاد ملی مبارزه با کرونا برگزار شد، اعلام کنم.» وزیر علوم در این پیام تأکید کرد: «امیدوارم در ذیل عنایات حضرت حق و در پناه اهل بیت عصمت و طهارت (ع)، آفات و بیماری‌ها از جامعه دانشگاهی به دور باشد و برای همگان تقاضای سلامت و به‌روزی از درگاه خداوند متعال دارم.»